

Regionální centrum podpory

Několik poznámek k úvahám o budoucnosti speciálních škol Jihočeského kraje, nacházejících se v přirozených centrech regionu.

Zpracoval: Mgr. Petr Kubeš

Vize

Změny, které lze očekávat po 1. 9. 2016, kdy nabydou účinnosti ustanovení novelizovaného §16 zákona 561/2004 Sb. (školský zákon) a ustanovení novelizovaných prováděcích předpisů, zejména vyhlášky č.27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, nás nutí k zamyšlení, jakým směrem by se měly ubírat současné speciální školy - zejména ty, které jsou umístěny v přirozených regionálních centrech Jihočeského kraje (Písek, Tábor, Č. Budějovice, J. Hradec...)

I přestože je stále pro zřizovatele v §16 odst. 9 školského zákona zachována možnost zřizovat speciální školy, vzhledem k masivní podpoře společného vzdělávání, lze očekávat další úbytek žáků v těchto školách. Vystává tedy otázka, zda tyto malé školy mají v budoucnu plnit pouze vzdělávací roli, nebo zda by neměly nastoupit cestu přerodu od organizací úzce zaměřených pouze na výchovně vzdělávací proces k subjektům poskytujícím komplexnější služby v oblasti školství. Postup k poskytování komprehenzivní (komplexní) péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami by měl být zřetelným znakem těchto center podpory.

Tyto subjekty by mohly mít následující strukturu:

1.

Podpora v oblasti vzdělávání - měly by být hledány cesty, jak vytvořit subjekty, které by mohly poskytovat vzdělání pro několik různých typů zdravotního postižení uvedených v §16 odst. 9 školského zákona v různých typech a druzích škol a školských zařízení -samozřejmě na základě analýz potřebnosti v daném regionu.

2.

Podpora v oblasti poradenství - každý takovýto subjekt by měl poskytovat poradenský servis zákonným zástupcům a školám v daném regionu -zaměření takového poradenského zařízení by mělo vyplynout z analýzy kapacit stávajících poradenských zařízení a analýzy potřebnosti v daném regionu

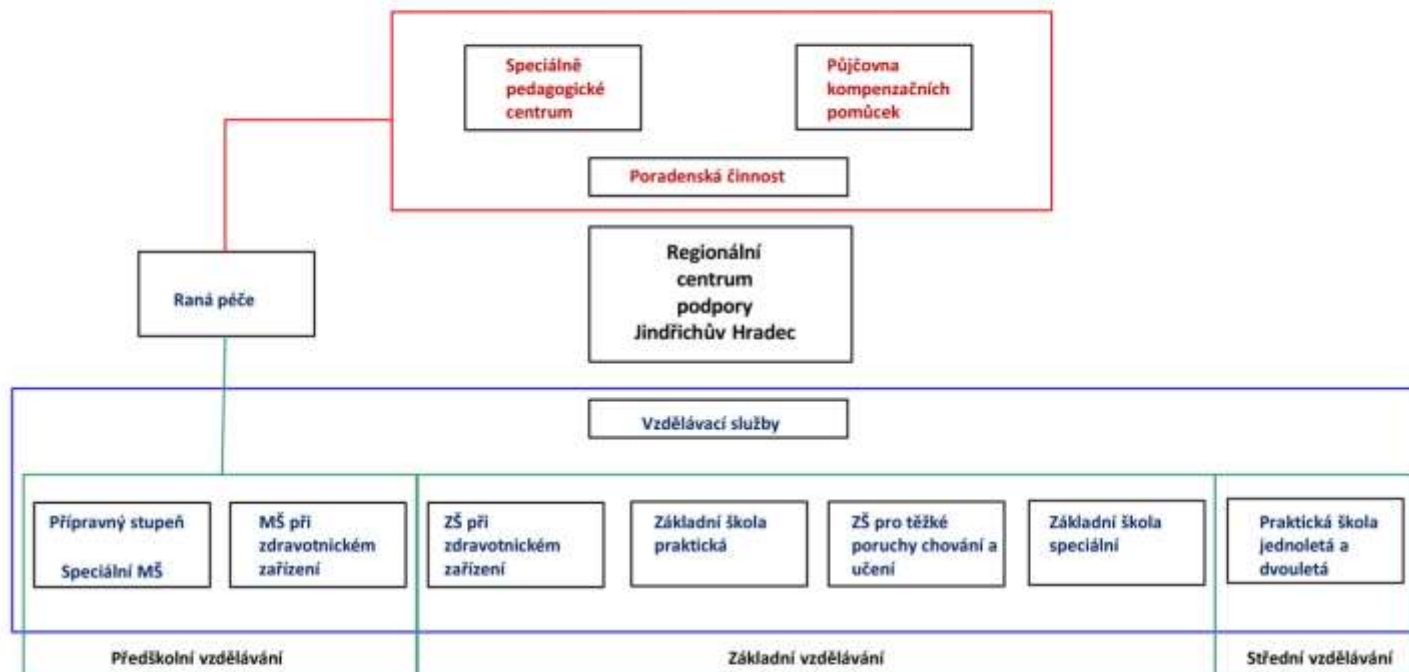
3.

Podpora v oblasti materiálního zabezpečení společného vzdělávání - rozhodně není efektivní, aby školy nakupovaly kompenzační pomůcky a speciální školní potřeby pro každé dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, které k nim bude zařazeno. Proto bude vhodné při těchto regionálních centrech vybudovat půjčovny školních potřeb a kompenzačních pomůcek. Bylo by také vhodné zajistit možnost účinné spolupráce mezi jednotlivými půjčovnami v Jihočeském kraji.

4.

Ranná péče by jistě byla smysluplnou součástí tohoto subjektu, i přesto že její povaha je ryze interdisciplinární - stojí na pomezí speciálně pedagogických, sociálních ale i poradenských služeb. Speciální pedagogika ale takovéto znaky interdisciplinarity vykazuje již dlouhá léta. Tato oblast není v současné době zahrnována do systému služeb, na něž přispívá stát a zřizovatelé ze svých zdrojů.

Schéma Regionálního centra podpory

Poznámky k řízení a personálnímu zabezpečení

Na úvod lze zjednodušeně říci, že struktura řízení regionálního centra podpory by neměla být diametrálně odlišná od struktury řízení a organizace současných větších speciálních škol, které jsou již v tuto chvíli subjekty složenými z několika typů škol, případně školských zařízení. Nemělo by tedy docházet k významnějším změnám v organizační struktuře, řídicích mechanismech ani v tocích informací uvnitř subjektu. Management těchto škol je na řízení složených celků zvyklý a musel by sáhnout pouze k dílčím úpravám vnitřních směrnic.

K určitým změnám by samozřejmě muselo dojít ve zřizovacích listinách, ale k těm bude nejspíše muset dojít v souvislosti s novou legislativou.

Zaměstnanecká struktura - k určitým posunům by u takového subjektu mohlo dojít v oblasti zaměstnanosti, ať už v souvislosti s novou legislativou, kde se počítá s externími pracovníky (psychologové, terapeuti, rehabilitační pracovníci...) nebo v souvislosti se snahou poskytovat komplexní služby.

Financování

Prostředky na úhradu přímých výdajů.

Státní prostředky budou pravděpodobně i nadále rozepisovat kraje. Ať již bude probíhat tento rozpis jakkoliv, vše bude jako do této doby závislé na dostatečnosti (či nedostatečnosti) finančních prostředků, které uvolní stát.

V tuto chvíli stále visí velké otazníky nad financováním pracovníků poskytujících poradenské služby ať již přímo ve školách nebo ve školských poradenských zařízeních -tento sektor bude společně se zajišťováním asistenčních služeb v běžných školách potřebovat nejmasivnější podporu.

Potřebu nárůstu prostředků na úhradu přímých nákladů lze očekávat také v souvislosti s působením externích pracovníků -terapeutů, rehabilitačních pracovníků...

Prostředky na úhradu nepřímých výdajů.

V první fázi budování regionálního centra podpory není potřeba očekávat významný nárůst nákladů v této oblasti. Některé dílčí úpravy se mohou odvíjet od potřeby uzavřít nové nájemní smlouvy, může dojít k nevýrazným posunům v oblasti úhrady dodávek energií, či prostředků na zajištění oprav a údržby.

Pokud bychom ale chtěli postupovat z jakési improvizální fáze směrem k smysluplnému naplňování cíle poskytování komplexních služeb na evropské úrovni, bude nutno počítat s vyčleněním prostředků na vybudování prostor v nichž lze tuto komplexní péči odborně garantovat.

Prostory a materiální zabezpečení

Zde je možno uvažovat o dvou alternativách.

1.

Postupné dobudování potřebných pracovišť s využitím současných míst výkonu práce.

V případě této alternativy je možné počítat s uvolněnými prostorami (v souvislosti s úbytkem žáků) ve stávajících objektech škol - například zřízení školského poradenského pracoviště nebo specializované terapeutické učebny v budově školy. Pokud by tato centra měla reálně poskytovat komplexnější služby nelze nepočítat s potřebou pronájmu dalších prostor.

Tento způsob práce poradenského centra přináší určité komplikace v organizaci práce a výchovně vzdělávacího procesu. Přináší také určité náklady na přepravu materiálů, případně osob mezi jednotlivými pracovišti.

2.

Poskytování služeb regionálního centra podpory v jednom místě.

Tato alternativa znamená přebudování současného pracoviště a jeho rozšíření tak, aby mohlo poskytovat komplexní služby, nebo přebudování nějakého uvolněného pracoviště v majetku kraje, nebo vybudování zcela nového zařízení.

Výčet pracovišť a místností regionálního centra podpory, pro které by bylo vhodné zajistit prostory.

1. Prostory pro školu

Kmenové učebny: 6-7 tříd pro ZŠP

6-7 tříd pro ZŠS

2 třídy pro PrŠ

1-2 třídy pro školu pro žáky se závažnými vývojovými poruchami chování a učení

Další nezbytné výukové prostory: tělocvična, dílny, cvičná kuchyňka, venkovní prostory a hřiště, školní pozemek

Další vhodné výukové prostory: Počítačová učebna, pracovna Montesorri, Snoezelen, Učebna senzomotorické integrace, místnost pro muzikoterapii...

Místnosti pro léčebnou rehabilitaci -2-3 místnosti pro fyzikální terapii, kinezioterapii, masážní a hydromasážní místnost, posilovna...

2. Prostory pro školské poradenské zařízení.

2-3 menší místnosti

3. Prostory pro půjčovnu pomůcek

Přiměřené skladovací prostory

Poznámky k SPC, škole pro žáky s těžkým poruchami učení a chování, časová posloupnost...

Při konzultacích s řediteli běžných škol a poradenskými pracovníky se v oblasti Jindřichohradenska nejvíce objevují obavy ze špatné dostupnosti služeb školského poradenského pracoviště a nemožnosti vzdělávat žáky se závažnými poruchami učení a chování v místní speciální škole.

1. Potřebnost zřízení SPC pro žáky s mentálním postižením v našem regionu se diskutuje již delší dobu. Do této doby místní PPP poskytovalo své služby i pro žáky s LMP. V souvislosti s povinnostmi, které ukládá poradenským zařízením nová legislativa, panují oprávněné obavy, že nadále nebude možné tuto péči poskytovat. Cestování z východních oblastí Jihočeského kraje do Tábora nebo Českých Budějovic je pro rodiče těchto dětí mírně řečeno komplikované. Potřeba poskytování poradenských služeb je odůvodnitelná mnoha dalšími závažnými argumenty, které ale přesahují rozsah těchto poznámek.

Z hlediska budování regionálního centra podpory se jeví jako praktičtější zřízení nového SPC při tomto centru, než zřízení odloučeného pracoviště již existujícího SPC mimo region. Toto centrum by totiž mělo poskytovat komplexní služby a garantovat kvalitu těchto služeb jako celku.

2. Běžné školy v minulých letech převzali na svá bedra starost o vzdělání a výchovu naprosté většiny dětí vyžadujících zvláštní péči. Nutno dodat, že bez dostatečné podpory ze strany státu. Z celé skupiny žáků vyžadujících zvláštní péči se často jeví pro běžné školy jako nejkomplicovanější žáci s diagnostikovanými těžkými poruchami chování (mnohdy s psychiatrickou diagnózou) či učení. V minulosti bylo možné určitý, vyhláškou omezený, počet těchto dětí přijímat i do školy zřízené pro žáky s mentálním postižením. To nová legislativa neumožňuje. Proto se jeví jako žádoucí prověřit možnosti zřízení nového typu školy (dle §16 odst. 9 ŠZ) pro žáky s tímto druhem postižení v rámci regionálního centra podpory. Zřízení nové školy s kapacitou do 30 žáků v rámci subjektu sloučeného z několika typů a druhů škol a školských zařízení by nemělo kolidovat s §19 odst. 5 vyhlášky 27/2016 Sb.

Rozmístění poradenských služeb pro žáky s mentálním postižením v Jihočeském kraji.

